

розслідуванні злочинів, які можуть спричинити порушення прав громадян, а отже потребують виправлення.

Для початку звернемося до правових джерел, які регулюють зазначені відносини. Так, ч. 3 ст. 11 Закону України «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів дізнання, досудового слідства, прокуратури і суду» передбачено, що якщо відомості про засудження або притягнення громадянина до кримінальної відповідальності, застосування до нього як запобіжного заходу взяття під варту чи накладення на нього адміністративного стягнення у вигляді арешту чи виправних робіт були поширені в засобах масової інформації, то на вимогу цього громадянина, а в разі його смерті на вимогу його родичів чи органу дізнання, слідчого, прокурора або суду засоби масової інформації протягом одного місяця роблять повідомлення про рішення, що реабілітує громадянина, відповідно до чинного законодавства України.

Таким чином законодавець надає самому громадянину право вибирати чи потребує він оприлюднення відомостей про його реабілітацію, чи ні. Крім того статтями 3 і 13 Закону громадянину надано право на відшкодування моральної шкоди і це питання вирішується судом за заявою громадянина відповідно до чинного законодавства. Статтею 1176 Цивільного кодексу України передбачений порядок відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу дізнання, попереднього (досудового) слідства, прокуратури або суду. У частині 1 цієї статті серед незаконних рішень, дій чи бездіяльності органу дізнання, досудового слідства, за які завдана шкода відшкодовується державою у повному обсязі незалежно від вини посадових і службових осіб, названі незаконне притягнення до кримінальної відповідальності, незаконне тримання під вартою або підписка про невізід, незаконне затримання, незаконне накладення адміністративного стягнення у вигляді арешту чи виправних робіт.

Тобто таке право виникає у випадках встановлення в обвинувальному вирокі суду чи іншому рішенні суду факту незаконного притягнення як обвинуваченого, незаконного взяття і тримання під вартою, незаконного проведення в ході розслідування чи судового розгляду кримінальної справи обшуку, виїмки, незаконного накладення арешту на майно тощо, або за умови, що протягом шести місяців після проведення таких заходів не було прийнято рішення про порушення за результатами цих заходів кримінальної справи або таке рішення було скасовано.

Крім того, відповідно до норм цивільного законодавства держава повинна відшкодувати шкоду, завдану фізичній чи юридичній особі внаслідок постановлення судом незаконного рішення в цивільній справі. Для настання відповідальності за даною нормою необхідно встановити наявність в діях судді (суддів), які вплинули на постановлення незаконного рішення, складу злочину за обвинувальним вирокіом суду.

Необхідно зважати на те, що право на відшкодування шкоди, заподіяної незаконними діями судових та правоохоронних органів, виникає лише при наявності певних обставин. В інших випадках заподіяна шкода відшкодовується на підставах, прямо визначених законодавством.

На мою думку, крім відповідальності органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури і суду, необхідно встановити також відповідальність органів судового виконання.

КОНВЕНЦІЯ УНІДРУА ПРО МІЖНАРОДНИЙ ЛІЗИНГ

Яковлев Євгеній Олександрович, студент магістратури навчально-наукового інституту заочного навчання Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри цивільно-правових дисциплін начальсько-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ *Плахотнюк Н.В.*

Конвенція УНІДРУА про міжнародний лізинг була укладена як спроба уніфікації основних положень, що стосуються операцій міжнародного лізингу. Необхідність її прийняття була викликана, насамперед, тим, що різні законодавчі системи розглядали лізингові угоди з різних позицій. Україна приєдналася до Конвенції 11 січня 2006 року. Конвенція регулює питання, що

виникають при укладанні і виконанні договорів, що укладаються у зв'язку з операціями лізингу, сторонами яких є комерційні підприємства з різних країн.

Конвенційні норми мають диспозитивний характер (широка дія *lex voluntatis*), тобто їх застосування може бути відмінено сторонами (постачальником, лізингодавцем, лізингоодержувачем), за виключенням тих положень, які мають імперативний характер у силу самої Конвенції.

Конвенція визначає характеристики угоди фінансового лізингу:

а) користувач визначає обладнання та обирає постачальника, не покладаючись при цьому на досвід і судження лізингодавця;

б) обладнання придбається лізингодавцем у зв'язку з договором лізингу, укладеним або таким, що має бути укладений, між лізингодавцем і лізингоодержувачем, з яким озайомлений постачальник;

в) періодичні платежі, що підлягають сплаті за договором лізингу, визначаються з урахуванням всієї або істотної вартості обладнання.

Конвенція застосовується незалежно від того чи має або чи набуде користувач право на купівлю обладнання або на подовження строку лізингу і за номінальну вартість або періодичні платежі (ст. 3). Конвенція не поширюється на фінансову оренду обладнання для особистих, сімейних та домашніх цілей користувача.

Конвенція закріплює нерозривний зв'язок двох договорів – купівлі-продажу та лізингу: користувач має схвалити умови першого договору, постачальник має бути проінформований про існування або намір укласти другий. Щоб Конвенція могла застосовуватися всіма країнами, опціон не розглядається як визначальна характеристика, відтак, Конвенція застосовується незалежно від наявності опціону на купівлю.

Оттавська конвенція застосовується, коли лізингодавець і лізингоодержувач мають основне місце діяльності в різних державах (ст. 3).

Важливу умову для визначення того, чи підпадає в даному конкретному випадку договір під дію Конвенції, містить п. 2 ст. 3, який встановлює, що у випадку, коли та чи інша сторона має кілька підприємств, що здійснюють відповідну діяльність у різних країнах, посилаючись на комерційне підприємство, яке міститься в Конвенції, означає те місце існування основної діяльності, яке в найбільшій мірі пов'язано з контрактом і його виконанням із урахуванням відомих сторонам обставин або таких, що малися на увазі в будь-який момент до укладення або при виконанні контракту (конвенційне закріплення принципу найбільш тісного зв'язку *lex causae*, що відбиває тенденцію сучасного міжнародного приватного права).

Чільне місце в конвенційному регулюванні прав та обов'язків лізингодавця і лізингоодержувача посідає рішення відповідних питань у випадку неспроможності або банкрутства однієї зі сторін [1, ст. 7].

За виключенням випадків, коли інше передбачене в Конвенції або договорі лізингу, лізингодавець (це є загальною особливістю лізингу) не несе відповідальності перед лізингоодержувачем стосовно обладнання. Виключення становить випадок, коли лізингоодержувачу було завдано шкоди в результаті його звернення до досвіду та компетентності лізингодавця, а також його участі у виборі обладнання, його характеристик та самого постачальника. Однак вказані правила не застосовуються, якщо лізингодавець виступає в іншій якості, наприклад, власника майна.

У даному випадку необхідно, по-перше, розрізняти договірну та позадоговірну відповідальність лізингодавця, а по-друге, відзначити традиційний для міжнародної практики характер вирішення Конвенцією питання про її співвідношення з іншими міжнародно-правовими договорами, а саме відсутності превалювання над якоюсь вже укладеною угодою (ст. 17), в силу чого існує можливість застосування до режиму відповідальності лізингодавця й інших міжнародно-правових документів. Так, будучи власником океанського лайнера, зданого у лізинг, лізингодавець буде нести відповідальність за Брюссельською конвенцією 1969 р. про цивільну відповідальність за шкоду, спричинену забрудненням навколишнього середовища нафтою з суден. В інших випадках на нього можуть поширюватися положення Директиви ЄЕС 1985 р. про зближення законодавства, підзаконних і адміністративних актів країн Співтовариства, що стосуються відповідальності за шкоду, спричинену товаром.

Зобов'язання постачальника, що випливають з контракту поставки, можуть бути предметом вимоги з боку лізингодавця, якщо б він був стороною даної угоди і обладнання постачалося прямо лізингоодержувачу.

У випадку невиконання зобов'язань з боку лізингоодержувача лізингодавець має право стягнути належну йому і невиключену орендну плату зі штрафними процентами, а також понесені збитки. Ці положення Конвенції можна якоюсь мірою розглядати як спробу встановити конвенційний інститут неустойки, який не може бути зменшений місцевим законом. Дані матеріально-правові норми прагнуть встановити режим відповідальності лізингоодержувача і міру вимог лізингодавця у випадку порушення першим своїх зобов'язань по лізингу.

Відповідно до Конвенції права лізингодавця у випадку порушення лізингоодержувачем зобов'язань за договором розділяються на дві категорії: невиконання (порушення) зобов'язань та істотне порушення. Причому Конвенція не містить уточнення про те, що ж мається на увазі під істотним порушенням.

Однак у силу п. 2 ст. 13 при істотному порушенні лізингоодержувачем своїх зобов'язань він вправі отримати прискорену виплату сум майбутніх орендних платежів, якщо договір лізингу це передбачає, або вимагати розірвання договору, а після цього:

а) отримати назад обладнання;

б) стягнути ті збитки, які б забезпечили йому відповідне становище, в якому б він знаходився, якби лізингоодержувач виконав договір лізингу згідно з його умовами і не допустив порушення своїх зобов'язань.

Водночас, якщо лізингодавець розірвав договір лізингу, то він не вправі вимагати прискореної виплати майбутніх орендних сум, хоча величина таких платежів буде братися до уваги під час розрахунку зазначених збитків. Норми міжнародного договору, що досить широко застосовуються в світі, передбачають обов'язковість повідомлення лізингодавцем лізингоодержувача про прискорене стягнення орендних платежів або розірвання договору та надання останньому розумного періоду часу на виправлення порушення за умови, що воно підлягає виправленню.

Також Конвенція передбачає можливість передачі лізингодавцем або лізингоодержувачем своїх прав за договором лізингу. Це пояснюється тим, що розробники хотіли включити в сферу дії Конвенції «левередж» (розділний, пайовий) лізинг, за якого лізингодавець передає як гарантію право отримання частини платежів банкам, фінансовим організаціям за те, що вони виступили кредиторами і сплатили частину вартості придбаного обладнання.

На сьогодні достатньо характерним для правової регламентації лізингових відносин є та обставина, що багато держав, які не беруть участь у Конвенції, приймають національно-правові акти, які значною мірою використовують моделі на основі конвенційного регулювання.

ПРОБЛЕМИ ДОГОВОРІВ НА РОЗПОРЯДЖАННЯ МАЙНОВИМИ ПРАВАМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Клімчук Ольга Володимирівна, студент магістратури навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ *Загорняк Н.Б.*

У чинному Господарському кодексі України питанням інтелектуальної власності приділяється досить незначна увага [1]. Загалом усі норми, які тим чи іншим чином стосуються прав та обов'язків на об'єкти інтелектуальної власності мають бланкетний (відсылний) характер, в основному на норми цивільного законодавства, та нормативно-правові акти, що безпосередньо стосуються сфери інтелектуальної власності. Якщо питання пов'язані із отриманням правової охорони на об'єкти інтелектуальної власності є в тій, чи іншій мірі врегульованими, то питання щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності на сьогодні викликають чимало дискусій та розбіжностей. Розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності може здійснюватися у недоговірний або договірний спосіб. Для сфери господарювання найбільш прийнятним є другий спосіб, тобто договірний. Так